

Голас Радзімы

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СВАЙЧЫНКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
Кастрычнік 1970 г.
№ 40 (1149)
Год выдання 15-ы
Цыла 2 кап.

МІНСК ГСП
Красноармейская 9
Библиотека им. Ленина

ТРЭЦЯЕ ПАКАЛЕННЕ

Ленінскаму Камуністычнаму Саюзу Моладзі Беларусі споўнілася пяцьдзесят год. Гэта было свята тых, каму сёння ад чатырнаццаці да дваццаці васьмі, таму што менавіта такі камсамольскі ўзрост. Але гэта была не менш хвалюючая падзея і ў жыцці тых, каму сёння пад сорок і за шэсцьдзесят, таму што цяперашнія ветэраны ў маладосці былі камсамольцамі, у камсамоле прайшлі школу ленінскага гарту, набылі вопыт грамадскай дзейнасці.

Свята беларускай камсамоліі было аднолькава хвалюючым і для тых, хто носіць пры сабе камсамольскі білет, і для тых, хто яшчэ толькі марыць аб ім, таму што ЛКСМБ (так скарочна прынята называць у нас Камуністычны Саюз Моладзі Беларусі) — самая масавая грамадская арганізацыя. Нашы хлопцы і дзяўчаты не ўяўляюць сабе сваю маладосць без камсамольскай рамантыкі, без верных сяброў-аднадумцаў, з якімі разам і песня веселяе прыецца, і работа спорыцца.

Калі бацька спраўляе паўналецца сына, ён з гордасцю бачыць у нашчадку прадаўжальніка сваёй справы, надзейную апору ў старасці, вернага папалечніка, які ўспрыняў бацькоўскія ідэалы і, памножыўшы іх на дабрату спраў чалавечых, перадаць будучым пакаленням. З такім жа гонарам і бацькоўскай цеплынёй Камуністычная партыя Беларусі віншавала свайго сына — камсамол рэспублікі. А такім наследнікам можна па праву ганарыцца — пройдзе час, і ён уступіць у маналітныя шэрагі бацькоў-камуністаў, панясце далей эстафету Кастрычніка.

Такім чынам, залаты юбілей камсамола Беларусі стаў светлай урачыстасцю, якую адзначала ўся рэспубліка, літаральна ад сямі да сямідзесяці.

24 верасня 1920 года 140 маладых рабочых, сялян, чырвонаармейцаў, навучэнцаў, якія прадстаўлялі ўсяго трохтысячную арганізацыю Камуністычнага Саюза Моладзі Беларусі, сабраліся ў Мінску на свой першы з'езд. Дэлегацы яго ў Уласцівай маладосці няўрымслівасцю марылі, каб хутчэй закончылася грамадзянская вайна, каб удосталася хлеба і дарослым і дзецям, каб зноў а жылі спыненыя фабрыкі, каб святло навукі даступным стала дзецям убогіх хат.

Праз пяцьдзесят год, 26 верасня 1970 года, з усіх куткоў Беларусі ў яе сталіцу на ўрачысты Пленум сабраліся камсамольскія дэлегацы. Яны прадстаўлялі амаль мільённую армію маладых ленінцаў.

Паміж гэтымі дзвюма падзеямі пралегла цэлая сацыяльная эпоха. На I з'ездзе камсамола Беларусі большасць дэлегатаў мела толькі пачатковую адукацыю. На XXIV з'ездзе, які адбыўся праз паўстагоддзя, амаль усе дэлегацы мелі дыпломны спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй або атэстаты сталасці. У дваццатых гадах толькі кожны трэці жыхар Беларусі могчытаць. Сёння — у рэспубліцы студэнтаў у паўтара разы больш, чым ва ўсёй дарэвалюцыйнай Расіі.

Ад вытокаў камсамола Бела-

русі і да яго слаўнага 50-годдзя ляжыць доўгі і нялёгкі шлях. Цэлых тры пакаленні камсамоліі пакінулі на ім свой след. І кожнае вызначаецца непаўторнымі рысамі, гераічнымі справамі.

Першае пакаленне — камсамольцы 20—30-х гадоў. Іх мы бачым у будзёнаўках, з шаблямі на гарачых конях. Пазнаём іх па песнях, суровых і пяшчотных, якія і сёння кранаюць сэрца. Мы паважаем і шануем іх памяць за храбрасць у змаганні з ворагамі рэвалюцыі, за неверагодную вынослівасць, калі яны, галодныя і напоўнаранутыя, сцяўшы зубы, будавалі кіркай і рыдлёўкай дарогі, пілавалі лес, каб сагрэць замёрзшыя гарады, пасля работы ішлі на камуністычныя суботнікі, каб хутчэй задымілі фабрыкі, ажылі паравозы.

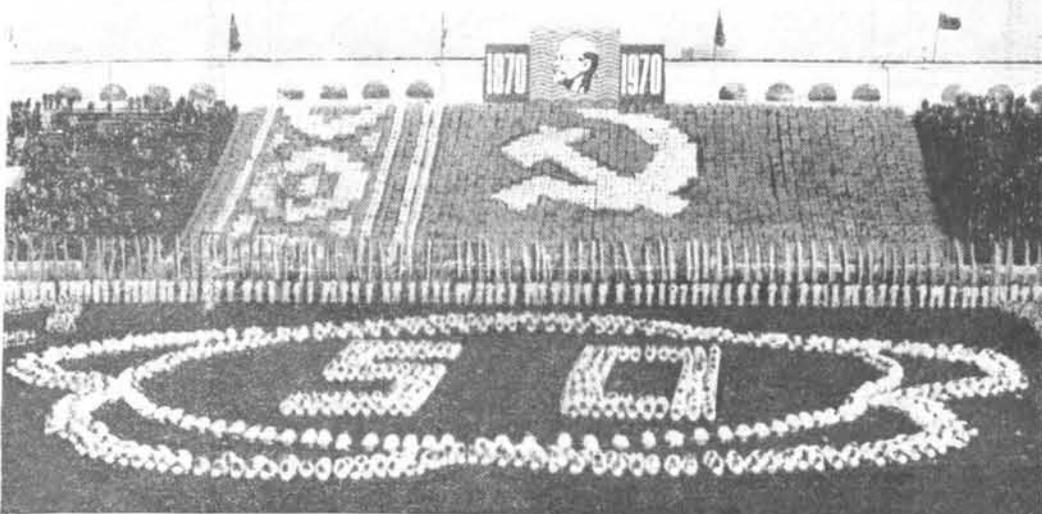
У параўнанні з Лукомльскай электрастанцыяй БелДРЭС здаецца забавкай; Магілёўскай фабрыцы штучнага валакна ніколі не дагнаць яе малодшага брата — камбінат сінтэтычнага валакна. Але камсамоліі тых далёкіх год можа лічыць подзвігам і БелДРЭС, і Асінторф, і фабрыку штучнага валакна. Цяпер у нашым распараджэнні багатая тэхніка, выдатныя кадры спецыялістаў. Тады ў маладога пакалення будаўнікоў Краіны Саветаў былі толькі нястрымная энергія, юнацкая рамантыка і моцныя рукі. Толькі ў нашай рэспубліцы ў гады першай пяцігодкі гэтымі залатымі рукамі ўзведзена больш 200 заводаў, фабрык, электрастанцый.

Другое пакаленне — камсамольцы 40-х і 50-х гадоў. На яго долю выпала цяжкае выпрабаванне — Вялікая Айчынная вайна, жорсткая схватка з гітлераўскім фашызмам, барацьба не на жыццё, а на смерць. А потым, пасля Перамогі, ці лёгка было будаваць жыццё на голым месцы, залечваць раны вайны? Камсамол Беларусі паслаў сваіх лепшых сыноў — больш 100 тысяч — на фронт, у партызанскія атрады. За мужнасць і гераізм, за самаадданасць, праяўленыя камсамольцамі і моладдзю ў гады Вялікай Айчынай вайны, камсамол Беларусі атрымаў высокую ўзнагароду Радзімы — ордэн Чырвонага Сцяга.

Потым былі палаткі на ўскраіне Мінска, дзе раслі карпусы трактарнага і аўтамабільнага, вахта на новабудуўлях Оршы і Крычава, імклівыя тэмпы на будаўніцтве Смалявіцкай ДРЭС. Толькі за першыя чатыры пасляваенныя гады ў прамысловасць, на будаўніцтва, транспарт рэспублікі прыйшлі працаваць 80 тысяч юнакоў і дзяўчат.

Яны зрабілі многа, можа, больш, чым ад іх чакалі. Іх спадчыну прыняло на свае маладыя плечы трэцяе пакаленне беларускай камсамоліі. Яно таксама адкрыла вялікі рахунак добрым справам. На гэтым тэрыторыі — шахты Салігорска і рахунак — шахты Салігорска і турбіны Бярозаўскай ДРЭС, перспекты Наваполацка і прамысловы комплекс Светлагорска, асушаныя аблогі Палесся і рэкордныя ўраджаі апошніх год.

Якія ж яго асаблівыя рысы,

27 верасня працягваліся ўрачыстасці, прысвечаныя 50-годдзю ЛКСМБ. На Ленінскім праспекце сталі ў адпачынку Перамогі да плошчы Леніна крошчліва прадстаўнікі беларускай камсамоліі. На плошчы Леніна трэцяе пакаленне маладых ленінцаў прыняло клятву на вернасць Радзіме, партыі, Ільічу.

Урачыстасці закончыліся вялікай спартыўнай праграмай на мінскім стадыёне «Дынама».

трэцяга пакалення? Аб гэтым вельмі дакладна скажаў першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі Пётр Машэрэў, выступаючы з прамовай на ўрачыстым Пленуме ЦК ЛКСМ Беларусі, мінскіх абкома і гаркома камсамола:

— Пакаленне камсамольцаў 70-х гадоў мае сапраўды неабмежаваныя магчымасці тварыць на ніве навукі і тэхнікі, высокай прадукцыйнасці працы. У вас, таварышы, высокая адукаванасць, дастатковая навукова-тэхнічная кампетэннасць у розных галінах дзейнасці. У рэспубліцы кожны двое

з трох камсамольцаў, занятых у народнай гаспадарцы, маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую або сярэднюю адукацыю. Кожны трэці навуковы супрацоўнік рэспублік — ва ўзросце да 30 гадоў.

З такім салідным патэнцыялам ведаў і кіпучай маладой энергіі нашаму камсамолу ўяўляецца магчымым паспяхова вырашаць шырокі дыяпазон праблем: ад касмічных даследаванняў і ўдарных будоўляў да пошукаў і здзяйсненняў у любой галіне народнай гаспадаркі. Важна толькі, каб кожны

юнак і дзяўчына лепш вызначылі сваё месца ў агульным страі, заўсёды памяталі, што ў любой справе трэба праяўляць ініцыятыву, творчасць і настойлівасць, пастаянна ўдасканальваць і паглыбляць свае веды.

Кожнае пакаленне камсамольцаў Беларусі мае сваіх герояў, але ўсіх іх аб'ядноўваюць адны ідэалы: маладыя ленінцы былі і застаюцца вернымі вучэнню чалавека, імя якога носіць камсамол — Уладзіміра Ільіча Леніна.

РАСШЫРАЕЦЦА ЭКСПАРТ

Даследчыцы ўсёраў новых скурсалантарэўных танарай распрацаваныя на Мінскай фабрыцы імя Куйбышава. Гэтыя вырабы з новага года пойдуць на экспарт у Федэратыўную Рэспубліку Германіі — трэцюю па ліку краіну, куды мінскія майстры скурсалантарэўныя пачынаюць пастаўляць сваю прадукцыю. Да гэтага выдатнае якасць вырабай з маркі «Мінскага прадпрыемства паспелі ўжыцца і ў Канадзе і Японіі.

Славяцкае свамі вырабамі Брэсцкай фабрыцы сьвечніраў. З кожным годам расшыраецца асартымент, павышаецца якасць вырабай. Вось і сёлета 50 навінак укаранены ў вытворчасць.

Сьвечніры брэсцкіх майстроў знаходзяць шырокі попит не толькі на ўнутраным, але і на сусветным рынку. Асабліва папулярнасць знайшлі беларускія матрышкі «Лявоніха». З пачатку года тысячы штук іх адпраўлены ў Фінляндыю. У гэту ж краіну фабрыка паставіла партыю мастацкіх пано «Юрась і Мальвіна». Сьвечніры «Якім Сарока», «Альжбета», «Агата», інкруставаныя пеналы атрымалі заказчыкі з ГДР.

Хутка брэсцкія вырабы пачнуць і пакупнікі Японіі. Іх, бласпярэчна, парадуюць мініяцюрыя шахматы, саламяныя сямкі, сьвечнір «Несцерка ў боцы».

Сыр «Расійскі», які выпускае Бярозаўскі масласырзавод, мае вялікі попит у сельніцтва. Ён не раз зыймаў прызавыя месцы на рэспубліканскіх конкурсах аглядаў. Гэты сыр можна купіць не толькі ў магазінах Беларусі, Масквы, Ленінграда, але і за мяжой. Ндаўна ў адрае Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі адгружана 19,5 тонны высака якаснай прадукцыі.

СІМПОЗИУМ ДЗІЯЧЫХ ХІРУРГАУ

Вядучыя дзіячыя хірургі краіны, анестэзіёлагі-рэаніматы, біяхімікі прынялі ўдзел ва ўсесаюзным сімпозіуме, які адбыўся ў сталіцы Беларусі. Ён быў прысвечан праблеме захавання пастаянства ўнутранага асяроддзя арганізма (гамеастазісу) пры хірургічных умяшаннях на органах грудной, брушной поласці і забрушынай прасторы.

Адкрываючы сімпозіум, міністр ахоўе здароўя БССР, член карэспандэнт АН БССР, прафесар М. Саўчанка адзначыў вялізную важнасць унесены на абмеркаванне пытанняў, звязаных з далейшым паліпшэннем медыцынскага абслугоўвання дзяцей.

МІЛЬГІ НА БУДАЎНІЦТВА

Дзяржаўная камісія падпісала акт аб прыёме ў эксплуатацыю шасці шматкватэрных жылых дамоў у калгасе «Савецкая Беларусь» Камянецкага раёна. Гаспадарка атрымала 36 кватэр з усімі выгодамі.

Амаль усе кватэры — трох-чатырохпакаёвыя. Пабудаваны добрыя гароднінахавішчы, а для ўтрымання жывёлы — цагляныя хлявы.

У гэтай пяцігодцы на ажыццяўленне генеральнага плана забудовы цэнтральнай сядзібы калгаса — вёскі

Расна — выкарыстан мільён рублёў.

НОВЫ РУХАВІК — ВЭСЦЫ

Першую партыю новых аднафазных хімастойкіх электраматораў для вёскі выпускаў магілёўскі завод «Электрарухавік». Яны высока ацэнены дзяржаўнай камісіяй і рэкамендаваны да серыйнай вытворчасці.

Такіх электрычных машын яшчэ не вырабляла аячынная прамысловасць. Яны прызначаны для работы на птушкафабрыках у асяроддзі з павышанай колькасцю аміяку, а таксама могуць паспяхова вярцець цыркулярныя пілы, механізмы дрэвапрацоўчых станкоў, кормапрыгатавальных аграгатаў на фермах і іншых сельскагаспадарчых машын.

ПЕРШАЯ СЕСІЯ ГЕРАНТОЛАГАУ

Беларусь сярод іншых рэспублік краіны займае пятое месца па колькасці асоб, якія пражылі 80—100 гадоў і старэй. Больш за ўсё іх у Пастаўскім і Мядзельскім раёнах, каля возера Нарач. Сярод гарадоў у гэты адносна выдзяляюцца Рэчыца, Вілейка, Бабруйск. Большасць сярод старэйшых жыхароў складаюць жанчыны.

Гэтыя даныя былі прыведзены на першай навуковай сесіі сектара геранталогіі АН БССР.

ВОДАЛЯЧЭБНИЦА У ЛЕТЦАХ

Буйная водалячэбніца ўступіла ў строй у санаторыі «Лётцы» Віцебскай вобласці.

Некалькі год таму назад тут са шчыліны забіў фанта мінеральнай вады, багатай солямі хлору, брома, ёду, калію, кальцыю, натрыю і магнію. З таго часу ўдвая павялічылася прапусканая здольнасць здраўніцы. Да 200 хворых змогуць тут штодзень прымаць працэдуры. Акрамя таго, хворыя атрымаюць хвойныя, радоныя і вуглякіслыя ванны, гразельчэнне.

Санаторыі пашыраецца. Будуецца новая сталовая, памяшканне рэгенерацыі гразі, саракакватэрны жылы дом. У далейшым намечана пабудаваць два спальныя карпусы, разлічаныя на 150 месц кожны, клуб, спартыўны комплекс.

МАЗЫ СТАНОВЯЦЦА МАЦНЕЙШЫМІ

На Мінскім аўтамабільным заводзе пачалася серыйная вытворчасць аўтамабіляў новых мадыфікацый — МАЗ-500А, МАЗ-503А і МАЗ-504А.

Характэрная рыса гэтых машын — высокая ступень уніфікацыі, павышаная груззападымальнасць і палепшаны скорасныя якасці. Пярэдняе размяшчэнне кабіны дало магчымасць павялічыць базу аўтамабіля і дагрузку на пярэдняю вось. Без значных канструктыўных змяненняў у кампануючых машын гэта павысіла іх груззападымальнасць з 7 да 8 тон, а максімальную скорасць з 75 да 85 кіламетраў у гадзіну.

У дні святкавання 50-годдзя камсамолу Беларусі ў Цэнтральным раёне Мінска быў закладзены малодзеньны парк. Высаджаная мінчанамі першая каштанавая алея стала пачаткам новай зялёнай зоны, якая раскінецца на 10-гектарнай плошчы. ІА ЗДЫМКУ; пасадка першай каштанавай алеі.

Фота Я. ЛАШЕНКІ

Буйны завод па вытворчасці сілавых найправаднікоўых апаратаў для аўтамабільнай прамысловасці будзецца ў гарадзе Маладзечна. Пры закладзе ўжо дзейнічае спецыяльнае канструктарска-тэхналагічнае бюро нестандартызаванага абсталявання. У яго аддзелах і лабараторыях вядзецца распрацоўка сілавых найправаднікоўых прыбораў, прызначаных для вытворчасці ІА ЗДЫМКУ; інжынер-канструктар Мікалай ІІІІЧКОВ, Мікалай БАРАВЫ і Юры С.АЛЬНКАУ за работай у канструктарскім аддзеле.

Фота М. МІЎКОВІЧА.

НОВЫ ЭТАП КАСМІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

Выкананы эксперымент велізарнай важнасці. Упершыню ў свеце аўтаматычны касмічны апарат даставіў на Зямлю пробу грунту з другога нябеснага цела. У друку публікуюцца шматлікія каментары спецыялістаў, якія расказваюць аб палёце станцыі «Месяц-16», аб навуковым і тэхнічным аспектах гэтага палёту.

У першую чаргу ўвага ўдзяляецца прынцыповым перавагам аўтаматычных апаратаў для даследавання іншых нябесных цел у параўнанні з апаратамі палатуюмымі. Для даставкі аўтаматычных прыстасаванняў на другое нябеснае цела патрэбна менш магутная ракета-носьбіт, адпадае неабходнасць у складаных і грувасткіх сістэмах жыццязабеспячэння, менш жорсткімі робяцца абмежаванні па перагрузках, тэмпературных рэжымах, энергазабеспячэнню.

У карысць аўтаматаў гаворыць і той факт, што яны параўнаўча невялікія па аб'ёму і патрабуюць меншай колькасці энергіі, чым палатуюмыя апараты. І, нарэшце, выкарыстанне аўтаматычных апаратаў больш эканомнае і

не звязана з рызыкай для чалавека.

Пры гэтым, зразумела, нельга ўпадаць у крайнасць і прыніжаць значэнне палатуюмых апаратаў. Есць задачы, якія не пад сілу аўтаматам, з імі могуць справіцца толькі высокакваліфікаваныя і старанна падрыхтаваныя касманаўты.

— Зразумела, космас даследаўца чалавекам і для чалавецтва, — лічыць акадэмік Георгій Пітроў. — Але ў многіх выпадках яго можна даследаваць і сядзячы на Зямлі — рукамі аўтаматаў. «Удзельная вага» чалавека і аўтамата ў касмічных даследаваннях будзе мяняцца па меры развіцця тэхнікі. У даследаванні планет аўтаматы ідуць і павінны ісці наперадзе чалавека. Дальнія і вялікія планеты ў аглядным будучым, відаць, чалавеку будуць недаступныя. І аўтаматы, здольныя праводзіць актыўныя эксперыменты на вялікай адлегласці і, можа быць, вяртацца на Зямлю, тут незаменныя. Правобраз гэтых аўтаматаў будучага — сённяшні «Месяц-16».

Найбольш дэтальна ў савецкім друку каментуюцца тыя этапы палёту станцыі

«Месяц-16», якія ўяўляюць сабой новы крок у развіцці савецкай і сусветнай касманаўтыкі — мяккая пасадка аўтаматычнага апарата на Месяц, узяцце пробы месяцавага грунту і, нарэшце, беспрэцэдэнтная аперацыя — старт аўтаматычнага апарата з Месяца.

У выніку карэктнай селенацэнтрычнай арбіты была забяспечана магчымасць пасады станцыі «Месяц-16» у заданым раёне ў Мора Багаца, якое размешчана ва ўсходняй частцы экватарыяльнай зоны Месяца, дзе яшчэ не пабываў ніводны касмічны апарат. Даследаванні гэтага раёна маюць вялікую цікавасць, паколькі Мора Багаца папярэчым каля 600 кіламетраў размешчана асобна і аддзяляецца ад астатніх «мораў» горнымі хрыбтамі.

Як жа адбывалася пасадка з селенацэнтрычнай арбіты? У назначаны момант на борце станцыі ўключылася сістэма астраарыентацыі. Адчувальныя датчыкі пачалі пошук навігацыйных святл — Сонца і Зямлі. Яны былі «знойдзены» даволі хутка. Аператары Цэнтра кіравання пераканаліся, што арыентацыя правільная, што датчыкі

не «пераблыталі» Зямлю з Месяцам. Цяпер эстафета перадаецца гіраскопам сістэмы кіравання. Ідзе разварот станцыі на заданяныя вуглы адносна апорнага становішча. Разварот закончаны. Станцыя будзе строга вытрымліваць заданянае становішча. Праграма — гадзінінікавае прыстасаванне адлічвае секунды, уключае тармажны рухавік. На вышыні каля 13 кіламетраў ён выключыцца, і станцыя працягне свабодны палёт па балістычнай траекторыі.

На вышыні каля 600 метраў пачынае працаваць асноўны рухавік, які выконвае плаўнае тармажэнне да вышыні 20 метраў над паверхняй Месяца. Сістэма кіравання станцыі ўвесь час атрымлівае сігналы з радыёлакацыйнага прыстасавання, якое бесперапынна вымярае вышыню, велічыню і кірунак скорасці спуску.

У праграмным прыстасаванні гэтыя сігналы параўноўваюцца з разліковымі і выдаюцца каманды на адхіленне вост станцыі для памяншэння або павелічэння скорасці спуску. З вышыні 20 метраў да 2 метраў працуюць рухавікі малой цягі, якія выпраўляюць памылкі вышыні і скорасці.

Да паверхні лічаныя метры, гарызантальная скорасць пагадана, вертыкальная — не больш метра ў секунду. Шырока раскінушы чатыры нагі з талерчатнымі апорамі, станцыя мякка кранаецца пыльнай паверхні.

Многа пошукаў, эксперыментальна было праведзена на Зямлі, каб стварыць устаноўку, здольную ўзяць пробу парод і пагрузіць яе ў вяртаемы апарат месяцавага ракета.

Аўтамат-грунтазаборнік павінен браць і сыпучы грунт і цвёрды, як базальт. Узоры трэба было браць не толькі з паверхні, але і з некаторай глыбіні. Вядома, што ў зямных умовах керна горных парод атрымліваюць пры дапамозе калонкавага бурэння. Зразумела, трэба паспрабаваць зрабіць гэта і на Месяцы. Праўда, пры гэтым давядзецца адначасова вырашаць праблему ўзяцця сыпучага грунту пры дапамозе спарода, спраектаванага для бурэння цвёрдых горных парод. У сусветнай практыцы пакуль няма такіх буровых станкоў. Давялося працягнуць час упарта адпрацоўваць канструкцыю, якая не толькі адпавядае гэтым двум супярэчлівым патрабаванням, але і забяспечвае выбар месца адбору грунту ў даволі шырокіх межах і практычна па зонах уздзеяння газу пасадачнага рухавіка.

Старанная праверка асобных вузлоў грунтазаборніка на Зямлі, а таксама комплексная адпрацоўка на спецыяльным стэндзе дазволілі забяспечыць надзейнасць усяго прыстасавання і яго бездакорную службу на Месяцы.

Тым чынам, станцыя «Месяц-16» на Месяцы. Усё гатова. Можна пачынаць аперацыю па забору грунту. На борт станцыі паслана каманда

(For the beginning see issues Nos. 37, 38, 39)

without any display of curiosity, then suddenly something attracted his attention. He looked at them again, trying to understand what had made him pause—and realised that it would be better to fall through the earth than meet again the scathing look of contempt in the eyes of one of the women. Somehow he did not notice anything else, he did not even know whether it was a young face or an old one, but the look she gave him was like boiling water that caused him intolerable spiritual pain. In the meantime a dusty boot with a big white patch on the shaft had been moved towards his knee. Ivan did not move. The German muttered a couple of words and kicked him in the chest. Whatever it was inside Ivan that had enabled him to keep control of himself suddenly snapped, he let go to the sleeves he was holding between his fingers and clenched his fists so tightly that his fingernails bit into his palms. He leaped to his feet, fury lent him strength and gave his fists tremendous power; he hit the German savagely on the jaw. It all happened so quickly that he was even surprised to see Sandler stretched out on the cement floor. Sandler's cap fell off and rolled some distance from him.

Ivan was in no condition to realise exactly what had happened; he stood over the German, head drawn into his shoulders, feet wide apart and fists clenched, expecting Sandler to jump to his feet and attack him. He could hear excited exclamations in various languages some distance from him, but he did not know whether they were warning him or condemning him. Sandler did not jump up; he turned over slowly onto his side as though in pain, slowly reached out and picked up his cap and flicked it with his fingers several times to remove the dust. He scowled threateningly at the enraged and obviously disconcerted prisoner and began tugging

27

Germans only to fall into the hands of scoundrels who at first sight looked like his fellow-countrymen. When they took him to town under escort he at first refused to believe they were not pulling his leg—they were just ordinary village lads, they swore in perfectly comprehensible language, they were dressed in ordinary peasant jackets and shirts and carried no arms but shotguns. Only one of them was wearing a white armband and had a German carbine hanging from his shoulder.

Here, however, there were mountains, the Austrian Alps, unknown and mysterious, a veritable *terra incognita* that nevertheless contained a tiny, stubborn hope—freedom.

Ivan was worn out and began looking round for a place to spend the night; he heard a dull thud behind him and stones came rattling over the cliff. He looked back and saw his companion lying on the slope, apparently not even trying to get up. He stopped, straightened his back, took a deep breath and waited. Twilight was falling. Higher up, rain as fine as dust was drizzling almost soundlessly, dull grey masses of stones lay all round, the pines stood out black and dishevelled against a sky that, weighed down by the weather and the darkness, hung low over the earth. Ivan's wet clothing, warmed by his long march, was steaming slightly, and he had only to stand still for a moment for shivers to run up and down his spine. He could see the silhouette of his companion in the distance, the scarcely perceptible movement of her head, and her motionless white arms, bare to the elbow; she did not get up; he went back down the slope, pushed the pistol into his jacket, bent down and carefully lifted her light body. She stirred as his hands touched her and sat up without raising her head; they would have to spend the night there, he thought regretfully, as he stood

30

Sandler stood in the gangway under a row of pillars beside a huge patch of sunlight on the floor; with his hands behind his back he waited. Tereshka quickly jumped down from the pile of earth, his clogs clattering over the floor, halted five paces from Sandler, right in the middle of the square of light on the floor, and raised his broad, blond eyebrows in a frown. Sandler took one hand from behind his back and pulled at the wide peak of his cap.

«Wie ist mit der Bombe?»¹

«Soon. Gleich», Ivan answered with restraint.

«Schneller hinaustragen!»²

Sandler looked suspiciously at the crater from which the heads of the men were peeping out cautiously and then inquiringly at Ivan. Ivan stood to attention like a soldier, ready for anything; the targets painted on his jacket compelled this attitude. He peered into the shaven, sun-tanned face of the German who did not seem to be much older than him but who was fully conscious of his authority and his dignity. All the time Ivan was cautiously watching every movement of his threatening hands. Not far from them, in the other half of the shop, two women in striped clothing put their tote-box down on the ground and, suppressing their fear, watched curiously to see what would happen. The German, however, after a glance at the broad-shouldered figure of the prisoner who outwardly expressed only a willingness to do anything, understood it in his own way. He stepped closer and held out a dusty boot to Ivan.

«Clean», he said, nodding at the boot.

Ivan naturally knew what was required of him

¹ How are you getting on with the bomb? (Germ.) — Tr.

² Get it out quicker! (Germ.) — Tr.

25

at the flap of his holster.

Ivan realised in a flash that everything was finished but had no time to regret it before the German had got to his feet and was cocking his pistol. Ivan's momentary numbness left him. He was determined not to die for nothing and lowered his head to butt his opponent in the belly.

But the blow never struck home—the earth trembled and heaved, a thunderous explosion threw Ivan into the air, stunned him and he blacked out. The German and everything else in the vicinity was hidden by a cloud of acrid brown dust.

A second later Ivan felt that he was lying on the floor and that all round him something was falling, something was raining down on him, something smoky that hissed and gave off an evil smell; something that burned his back. Nearby there was another isolated crash and bricks broke into small pieces. Ivan realised he was still alive, jerked himself round and saw the well-known boot with the scratched toe scraping helplessly on the floor and the figure of his enemy twitching spasmodically, trying to crawl away. Ivan picked up a heavy chunk of concrete from the floor and hurled it with all his might at the German's back. Sandler shuddered, groaned and raised a hand. This reminded Ivan of the German's pistol; he crawled over his body on his knees, dragged the weapon out of Sandler's half-open hand and dashed into the whirling dust cloud, his heart almost leaping out of his chest.

5 Night, dark and miserable, overtook the fugitives in a narrow stony gully overgrown with twisted, stunted pines; further on, it gradually became narrower and rose in a gentle slope.

Ivan crawled over the mossy boulders, but he was growing less nimble; he halted now and again to wait for the girl who plodded along behind almost

28

over her.

He took a good look round—on one side cliffs and piled up boulders led steeply upwards and on the other the slope ran down and disappeared into a dark pine thicket out of which a thick, cold, wet mist came rolling towards them. He could not see how far away it was, but somewhere in that grey, damp silence, he could hear a stream gurgling monotonously.

Ivan touched the girl on the shoulder to indicate that she should stay where she was so that he could do some exploring while it was still light enough to see—in one place there was an overhang in the rocky cliff, it would not give them much shelter, of course, but it did not look as if the rain was likely to stop for a long time and they could not expect to find anything better.

He turned back, stepping carefully on the sharp stones.

It was amazing how the girl had lost all her recent vivacity, the boldness she had displayed when the motorcyclists had all gone. She looked like a wet and tired bird that some misfortune had thrown into the gully. She was breathing heavily and did not respond to his touch; she did not get up but curled herself up into a tiny, trembling ball.

«Come on, let's have a rest», he said. «Rest—understand? *Nu, schlafen*—how else can I tell you?»

For a moment she stopped shivering but continued to sit there with a drooping head. He stood still for a second and then seized her with both hands, intending to carry her into the shelter. With unexpected strength she tore herself from his arms, screamed something in Italian, and kicked at him so furiously that he let her go. He waited for a moment embarrassed at her reaction, then thought angrily, «To hell with her, let her sit there in the

31

(there was nothing new in this) but for a moment he was taken aback by the unexpectedness of it (he was prepared for something very different) and hesitated for some seconds. Sandler waited with a threatening scowl on his cruel, high-cheekboned face. Ivan could not risk any further hesitation and knelt down beside Sandler's feet. It was humiliating and insulting, and Ivan flinched and tried to control the anger he was in no position to express.

He bent over and wiped the boot with the sleeve of his jacket. The boots were new and had been properly cleaned that morning; soon the toe of the first boot began to reflect the sun. Then the shaft and back of the boot acquired a shine and dust remained only on the welt; on the very toe of the boot there was a new scratch that could not be effaced. Sandler snapped his lighter while Ivan was doing this, lit a cigarette and put his cigarette-case back into his pocket; Ivan could smell the aroma of the cigarette and it tormented him. Then the German must have flicked the ash off his cigarette; sparks fell on the cropped head of the Russian—something still alight burned his neck painfully. Ivan was growing more and more angry and it took tremendous will power for him to control himself—he wanted to jump up and hit the German, knock him off his feet and jump on him. However, he continued cleaning the boots, fighting against himself and trying to get away from the German as quickly as possible. Sandler, however, was in no great hurry, and held out his boot until it gleamed from toe to knee, then he pulled it back in order to put forward the other.

Ivan straightened up slightly and in the split second of that respite glanced past the boots to where the women prisoners were standing looking at him. He gave them a casual glance, almost

26

completely exhausted. He wanted to get out of that gloomy place at all costs. A thick mist was beginning to fill the gully; it probably would not be so dark higher up, but he could not make up his mind to climb because his strength was giving out. He wanted to get as far away from the town as possible and make full use of the rain—a piece of luck for them because it washed away their scent and the dogs would have difficulty in finding them. And so, exhausted as he was he kept on and on into the mountains, for only there, in the Alps, was there any hope of freedom; below, in the valleys and on the roads, death awaited them.

Curse those mountains! Ivan was grateful for their inaccessibility to German security troops, dogs, motorcyclists and ambushes, but he was nevertheless beginning to hate them because they mercilessly sapped his strength and evidently they might easily finish him off altogether. This was nothing like his last flight from Silesia—at night it had been easy to cross fields and meadows, and the stars in the bright sky had shown him the way back to his own country; fugitives in those parts had been able to enter German villages and farmhouses at night; they had also been able to find something to eat, like vegetables from the gardens or milk from the churns left at the gate to be collected in the morning for transport to the town. The long days had been spent tormenting in idleness and they had taken turns to keep awake while the others slept hidden in the rye or in clumps of bushes. True there had been something to scare them there as well. For a whole month a small group of them, ragged, unshaven, frightful scarecrows had struggled towards the frontier of the Soviet Union. He did not know what had happened to the others, but his luck had been right out; he had got away from the

29

rain, the idiot!» He went under the overhang and only then realised how tired he was; he closed his eyes as he pulled the collar of his jacket up round his neck and dropped off to sleep.

As usual, the world immediately ceased to exist for him, giving way to tangled nightmares. The change was so unnoticed that it seemed like a continuation of the tormenting waking hours. Every night for more than a year it had always been the same dream, every night he had relived the torments of just one day of the war.

It all began with an atmosphere of trouble, real and distressing, trouble of the sort that comes with defeat in battle. And although in the daytime the experience had lost some of its acuteness and other worries, great and small, had overshadowed it, in the dream it was an all-powerful and regularly repeated torture.

As usual he stood facing the delapidated wall of a Ukrainian cottage on the corner of which someone had written the words «Alexeyev's Farm» and had drawn an arrow in charcoal. It had been done about a month before, when the army was still approaching Zmiyev after having bypassed Kharkov. By the time of the nightmare the troops were moving in the opposite direction. During the night they had sunk the tractors in the river—there was no more fuel for them—removed the breech-blocks from the guns and scattered them in the fields and burned H. Q. documents in the garden. At dawn, after a short officers' meeting in the farmyard where they had spent the night, the colonel in command of the surround party had shot himself. Their company had been ordered to cover the withdrawal and three soldiers and a young lieutenant were digging a slit trench next to the end house.

(To be continued)

32

ЗБОЖЖАВАЯ ІНДУСТРЫЯ

На Пленуме ЦК КПСС, што адбыўся ў ліпені гэтага года, былі абмеркаваны перспектывы развіцця сельскай гаспадаркі нашай краіны на новую пяцігодку. Задача павелічэння вытворчасці збожжа ў прынятых рашэннях названа ключавой праблемай. Ніжэй змяшчаем артыкул, у якім раскажваецца аб тым, як лян вырашаецца ў Беларусі.

Зерневая гаспадарка традыцыйна складае аснову сельскай эканоміі савецкай краіны. Яшчэ да рэвалюцыі Расія славілася хлебнымі багатымі і была буйным экспарцёрам збожжа. Праўда, тады збожжа прадавалася за граніцу, а ўласнае насельніцтва харчавалася недаададзі.

Па колькасці збожжа для ўнутраных патрэб дараваляцыйнай Расія ў разліку на душу насельніцтва займала адно з апошніх месцаў у Еўропе. Зранта, старэйшае пакаленне нашых землякоў за рубяжом усё гэта добра памятае, бо менавіта з-за «куска хлеба» большасць з іх у свой час апынулася на чужыне.

Зараз савецкія людзі забяспечаны хлебам і іншымі прадуктамі харчавання, аснову іх складае збожжа. Сяроднагадавы валавы збор яго за апошнія чатыры гады склаў па краіне ў цэлым 162 мільёны тон. Скажам, у нас на Беларусі летась быў самы высокі за гісторыю ўраджай—16 цэнтнераў з гектара, а валавы збор збожжа ўарос больш чым на мільён тон. Была паладзена аснова для таго, каб сёлета атрымаць яшчэ большы ўраджай—каля 20 цэнтнераў збожжавых з гектара. Міркуючы па высокай ураджайнасці ў многіх раёнах рэспублікі, гэта мэта можа быць дасягнута.

І тым не менш нам такога ўраджаю мала. Першы сакратар ЦК КПС Б. Машэраў у сваім дакладзе на Пленуме Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, у прыватнасці, адзначыў, што ўжо ў 1975 годзе вытворчасць збожжа ў рэспубліцы можна дзвесці, як мінімум, да сямі мільёнаў тон.

На чым грунтуецца такі разлік? Зараз развіццё земляробства як ва ўсёй Савецкай краіне, так і на Беларусі ўступіла ў стадыю, калі стаўка ў збожжавай гаспадарцы робіцца не на пашырэнне пасяўных плошчаў, а на больш рацыянальнае выкарыстанне наяўных. Гэта значыць, што за аснову бярыцца няўхільнае павелічэнне ўраджайнасці. Пастаўлена задача ў бліжэйшыя пяць гадоў ураджайнасць збожжавых у цэлым па рэспубліцы дзвесці да 27—28 цэнтнераў з гектара.

Аб тым, якія рэзервы тоіць менавіта гэты шлях павелічэння эфектыўнасці сельскагаспадарчай вытворчасці, можна меркаваць хаця б на прыкладзе калгаса «Светлы шлях» Маладзечанскага раёна. Пад збожжавымі зараз тут занята 59 працэнтаў пасяўной плошчы. За апошнія тры гады расшырэння плошчаў пад гэтымі культурамі амаль не адбылося, але валавыя зборы збожжа выраслі больш чым у два разы. За кошт чаго? Восем як адказала на гэта пытанне калгасны аграном Клаўдзя Мялюк: — Перш за ўсё мы перагледзелі структуру пасяўных плошчаў. На практыцы

збываліся, што найбольшую ўраджайнасць дае ячмень прыстасаваных да нашых умоў гатункаў. Пры сярэдняй ураджайнасці збожжавых 40 цэнтнераў з гектара сёлета, напрыклад, ячменю мы намалочваем па 50 і больш цэнтнераў з гектара. Не выпадкова плошчы пад гэтай культураў за апошнія тры гады павялічаны амаль удвая. Значна расшыраны палёткі і пад азійным жытам, асабліва пасля таго, як мы атрымалі высокаўраджайны яго гатункаў беларускай селекцыі пад назвай «Белта». Дарэчы, калгас наш мае самыя цёплыя кантакты з навукай. На нашых палётках праходзяць гаспадарчае выпрабаванне многіх гатункаў сельскагаспадарчых культур селекцыі Беларускага навукова-даследчага Інстытута земляробства. Зараз мы перайшлі на сучасныя пасевы гатунковам насеннем. У спалучэнні з лепшым угнаиваннем і павышэннем якасці апрацоўкі глебы ўсё гэта дае адчувальную прыбытку ўраджайнасці...

У калгасе «Светлы шлях» не апошнія месца адірывае і механізацыя. Узровень яе ў паліводстве даволі высокі. Вытворчасць збожжавых амаль поўнацю механізавана: трактарная апрацоўка глебы і сяўба, хімічная праполка, камбайнавая ўборка — усё працаёмкія працэсы выконваюць машыны. Адно не толькі забяспечваецца высокай ўраджай, але і параўнаўча нізкі сабекошт прадукцыі. За продаж збожжа калгас атрымаў летась 300 тысяч рублёў даходу, у тым ліку чысты прыбытак склаў амаль дзвесці тысяч рублёў.

Дзякуючы збожжу карэнным чынам умацавана кармавая база для грамадскай жыллагадоўлі.

Павелічэнне валавых збораў збожжа ў значнай ступені стымулюецца эканамічнымі ўзаемаадносіннямі, якія існуюць паміж калгасам і дзяржавай. Калгасу зручна і выгадна заключыць доўгатэрміновыя (з перспектывай на некалькі гадоў) кантракты на продаж збожжа дзяржаве. Практычна 35—40 працэнтаў збожжа гаспадарка прадае дзяржаве звыш плана-дагавору. А па існуючых расцэнках звышпланавы продаж збожжа нарыхтоўчымі пунктамі аплочваецца ў паўтара раза вышэй. Падобная аплач дзяржавай уведзена не толькі на збожжа, але і на іншыя віды сельскагаспадарчай прадукцыі, у прыватнасці — жывёлагадоўчай. Гэта служыць адным з сур'ёзных стымулаў як росту сельскагаспадарчай вытворчасці ў цэлым, так і няўхільнаму павелічэнню даходаў сялян ад грамадскай гаспадаркі. Толькі грашовы сярэдні заробаток калгаснікаў складае зараз 100 і больш рублёў у месяц.

П. СУДАКОЎ.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Комсомол Белоруссии торжественно отметил свой золотой юбилей. Это был праздник и тех, кто носит комсомольский билет сегодня, и тех, кому сейчас под сорок или под шестьдесят, потому что отцы и деды молодежи 70-х годов прошли в комсомоле ленинскую школу мужества, приобрели опыт общественной деятельности. От истоков комсомола Белоруссии до его 50-летия лежит долгий и сложный путь. Три поколения оставили на нем свой след. На счету нынешнего, третьего поколения, — шахты Солигорска и турбины Березовской ГРЭС, проспекты Новополоцка и промышленный комплекс Светлогорска, осушенные болота Полесья и рекордные урожаи последних лет. У поколения 70-х годов возможности для созидательного труда на ниве науки, техники, культуры и искусства [«ТРЕЦЬЕ ПАКАЛЕННЕ», 1 стр.].

Мировая печать продолжает комментировать полет «Луны-16». Выдающийся эксперимент, в ходе которого автоматическая станция, забрав пробы грунта на Луне, доставила его ученым Земли, открыл новые перспективы перед разными отраслями науки. Советские и зарубежные ученые высказывают свои мнения о научном и техническом аспектах полета «Луны-16». «Советская наука и техника», — заявил Бернард Ловелл, директор знаменитой английской радиообсерватории Джодрелл Бэнк, — разработала абсолютно новые, точнее методы управления космическими кораблями на расстоянии, что также революционизирует все наши прежние представления о перспективах космических полетов и исследованиях [«НОВЫЙ ЭТАП КАСМИЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ», 2—3 стр.].

В минувшем году у нас в республике было собрано по 16 центнеров зерна с каждого гектара. И хотя это самый высокий урожай, поставлена задача в ближайшие пять лет собирать в среднем по 27—28 центнеров с гектара. На примере колхоза «Светлый путь» Молодечненского района автор статьи «ЗБОЖЖАВАЯ ІНДУСТРЫЯ» [3 стр.] П. Судаков показывает, что уже сейчас делается в республике для выполнения этой задачи. В хозяйстве пересмотрена структура посевных площадей, поля засеваются высокоурожайными сортами семян, что в сочетании с повышением качества обработки земли и лучшим ее удобрением дает высокие урожаи. В колхозе «Светлый путь» в этом году собрано около 40 центнеров зерна с каждого гектара. Система оплаты за сельскохозяйственные продукты (сверхплановая продажа зерна государству оплачивается в полто-

ра раза дороже) в значительной степени стимулирует рост сельскохозяйственного производства.

25-летию Всемирной федерации профсоюзов (ВФП), самого крупного и представительного международного объединения организованного в профсоюзы рабочего класса, посвящена статья «ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ БАРАЦЬБЫ» [5 стр.]. За четверть века своего существования ВФП, к которой примкнули профсоюзы всех континентов, завоевала среди трудящихся мира авторитет верной и последовательной защитницы их интересов. О популярности федерации свидетельствует неуклонный рост ее рядов: если в 1945 году ВФП объединяла 60 миллионов человек, то сейчас организация насчитывает более 140 миллионов членов профсоюзов. Советские профсоюзы активно участвуют в деятельности Всемирной федерации, все мероприятия которой носят демократический характер.

«АБЛІЧЧА РОДНАЙ ЗЯМЛІ» — под таким заголовком напечатан на 7 стр. обзор новых ежеквартальных журналов «Строительство и архитектура Белоруссии» и «Памятники истории и культуры Белоруссии». Современную Белоруссию нельзя представить себе без мощных стрел строительных кранов. За последние годы у нас возведены сотни промышленных предприятий, введены в эксплуатацию 73,5 миллиона квадратных метров жилья. Выросли новые города, с каждым днем меняется облик сел. Журнал «Строительство и архитектура Белоруссии» освещает самые разнообразные вопросы строительства: проблемы архитектуры и градостроения, экономики и планирования, научной организации труда и т. д. Журнал «Памятники истории и культуры Белоруссии» является информационным бюллетенем Белорусского общества охраны памятников истории и культуры. Эта общественная организация, созданная совсем недавно, уже насчитывает 600 тысяч человек. Первый номер журнала рассказывает о целях и задачах общества, знакомит читателей с сокровищами древнего искусства, с новыми памятниками и мемориальными комплексами.

С именем Кастуся Калиновского, славного сына белорусского народа, многое связано в Берестовицком районе. В 1861—64 годах Калиновский не раз бывал в Большой Берестовице. Здесь жили его единомышленники Феликс Рожанский и Игнат Козловский. Гродно, Соколка и Большая Берестовица были основными центрами деятельности гродненской революционной организации, созданной в 1861 году. Информация «КАЛИНОЎСКИ У БЕРАСТОВІЦЫ» помещена на 8 стр.

да. Справаў замок, і штанга буравога механізма, прымацаваная ў верхняй частцы вяртаемага апарата, адыйшла на некалькі метраў. З Зямлі падаюцца новыя каманды. Штанга займае вертыкальнае становішча, затым адбываецца разварот буравога станка на 180 градусаў.

Штанга адхіляецца ад вертыкалі і «кладзецца на гарызонт». Невялікі паварот у гарызантальнай плоскасці ўлева — і штанга апускаецца ўніз. Буравы механізм набліжаецца да месяцавай пароды. Гучыць сігнал: «Бур на грунце!» З Зямлі прыходзіць чарговая каманда. І адразу ж электрабур уваходзіць у месяцавую пароду. Наступна нагрэты на электраматор узрастае, і воеў ужо снарад запалены ўзгорамі месяцавага грунту, электрарухавік выключыўся, бур перастаў круціцца. Глыбіня прабуранай шчыльна 350 міліметраў. Па камандзе з Зямлі бур павольна ўцягваецца, займаючы першапачатковае становішча. Керн з месяцавай пароды трывала ўтрымліваецца ў снарадзе. Штанга павольна ўздымаецца ўверх і паслядоўна ў адваротным парадку паслужыла паўтарае ўсе рухі.

Нарэшце буравы станок кіраваны ў бок ампулы вяртаемага апарата. Яшчэ некалькі секунд — і снарад з грунтам уваходзіць у ампулу. Па камандах з Зямлі ампула шчыльна закрываецца накруўкай і герметызуюцца. Унікальная аперацыя па за-

бору ўзораў месяцавай пароды, загрузцы керна ў спецыяльны апарат закончана.

Найбольш адказная аперацыя — узлёт з Месяца. Для старту ракет на Зямлі створаны касмадромы — складаныя інжынерныя аўтаматызаваныя збудаванні. А хто палудзе іх на Месяцы? Пасадочная платформа станцыі «Месяц-16» і з'явілася тым касмадромам, з якога стартавала ракета.

Пры старце з Месяца дзяляцца вырашчыць цэлы рад зусім новых для касманаўтыкі праблем. Ракета з вяртаемым апаратам, які нясе капсулу з пробай месяцавага грунту, павінна быць у момант старту знаходзіцца на Месяцы ў строга пэўным становішчы, інакш вяртаемы апарат не выйшаў бы на траекторыю, якая забяспечвае паладанне ў зададзены раён Зямлі. Момант уключэння рухальнай устаноўкі стартуваўшай з Месяца ракеты і працягласць работы гэтай устаноўкі павінны быць вытрымлівацца з вельмі высокай дакладнасцю. Пры найменшай памылцы ў момант старту з прычыны змянення ўзаемнага палажэння пункту старту на Месяцы і разліковага раёна пасадкі на Зямлі вяртаемы апарат таксама не выйшаў бы на патрэбную траекторыю.

У раёне Мора Багацця засталася пасадочная платформа. Яе задача — працягваць даследаванні Селены, выканаць тэмпературныя і радыяцыйныя вымярэнні і перадаць гэтыя даныя на Зямлю.

Пяцідзесяцігадовы шлях камасола Беларусі адзначаны высокай узнагародой Радзімы. Першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. МАШЭРАЎ прымацоўвае ордэн Леніна да сцяга камасольскай арганізацыі рэспублікі.

Н ИЧЕГО я этого поначалу писать не собирался. Посмотрел книжку, полистал, почитал кусками, выборочно, и показала она мне при всей наукообразной вальжности скучной и бесцветной. Вообще, по-моему, идеологи антикоммунизма на Западе в последние годы все более мельчают, мысль их мечется, как мышьяк в мышеловке, язык напоминает плащ-пыльник после десятой химчистки. Но мой товарищ, ознакомившийся с книгой раньше, сказал: «Нет, эта стоит внимания, там такие перлы! Нарочно не придумаешь...» Послушавшись совета, я в свободное время перечитал книгу повнимательнее. И заинтересовался.

В наше время многие пытаются свести все на свете, даже литературу, к «количеству информации», так что человек все больше начинает представляться этаким электронной машиной, в которую со всех сторон суют перфокарты, а он, похлопывая глазами, как пульт разноцветными лампочками, знает себе эти перфокарты пережевывает. Книга, о которой идет речь, набита информацией с предельной плотностью, — это ангелов на кончике иглки! — но чем больше к ней, к этой информации, присматриваешься, тем сильнее становишься не по себе, словно попал в какой-то странный мир, где шляпы носятся на ногах, а ботинки на голове, нос растет на затылке, уши из живота.

ПЕРЬЕВ НЕ ЖАЛЕТЬ!

Известно, что американские социологи, футурологи и всевозможные иные «интеллектуалы», в поте лица возделывающие ниву общественных наук, заглядывают и в американское будущее. Чаще и, как говорят, нелицеприятнее делают это писатели-фантасты. И мир будущего в их книгах таков, что нормальному человеку туда пришлось бы тащить связанного по рукам и ногам. Некое лицо, обладая «потрепанной ракетой», в порядке частного предпринимательства разводит на свой страх и риск овощи на безвестной планете и продает их базам на астероидах; гангстеры и полицейские ведут между собой войну на освоенном для жизни Марсе, только с использованием — фантастика же! — лучевых бластеров и новейших роботов; миллиардер, уставший от атомного бизнеса, принесшего ему сказочные прибыли, покупает знания и разум у бедных ученых, списывая их с мозга при помощи электронных машин и оставляя продавших идиотами. Короче говоря, это все тот же вопящий противоречиями, угрожающий, двуличный, обманывающий, стреляющий мир «свободного предпринимательства», дооснащенный чудовищной техникой и потому еще более страшный и пугающий для человека. Правда, иногда западные фантасты предусматривают и общественный прогресс — например, в форме корпоративного объединения старых миров для торгового грабежа новых. Акулы остаются акулами, только достигают размера синих китов.

Ну, допустим, что, будучи людьми серьезными, американские «интеллектуалы» американских фантастов не читают или, читая, не придают им «предвидениям» никакого значения. Но, например, Эдвард Кеннеди, последний из трех братьев, оставшийся в живых, не писатель-фантаст, а сенатор, знающий «коридоры власти», в книге «Решения грядущего десятилетия» пишет о США:

«Внутри страны существуют такие явления, как ужасающее отчуждение и деморализация огромных масс негритянского населения и студенческой молодежи; неспособность политической системы справиться с инфляцией; непрерывное ухудшение

становки в наших больших городах: хаос в системе перевозок; быстрый и неуклонный рост преступности; прогрессирующее загрязнение или уничтожение наших природных богатств». И далее: «Повидимому, в настоящее время в США разразился тот великий кризис американской цивилизации, который предвидели еще Токвиль и Брайс»... Будущее? Сенатор Эдвард Кеннеди, выходец из клана миллионеров, и конечно же, интересы миллионеров защищающий, предполагает, что в ближайшем будущем, возможно в семидесяти годах, эти проблемы «солются воедино и в совокупности создадут обстановку огромного национального бедствия и опасности».

Можно ли, спрашивается, винить социологов и футурологов, что они, сложив в общий котел свои гонорары, не спешат заказывать переживающей затруднения фирме «Локхид» машину времени, чтобы в это будущее отправиться? По-моему — нет. Уж

роков с гарантиями они предостоят исключительно в экспортном исполнении не для внутреннего потребления, а на вывоз.

И особенно охотно они «едут» в наше будущее. Советское.

Тут необходимо небольшое отступление.

Запад всегда, и отнюдь не по мотивам простого любопытства, пытался заглянуть в книгу нашей судьбы. И в последние годы «отцы западной демократии», и опять таки не в бескорыстии, а по мотивам самообережения, — к каковому относится, с их точки зрения, и все способы чернильной войны против социализма и коммунизма, — мобилизуют, не жалея затрат, целые армии специалистов, вводя их в бой на различных участках антикоммунистического фронта. Перьев не жалеть!

Так было организовано и это «путешествие». Семнадцать американских профес-

сирт Сирил Блэк, поскольку ни в политическом, ни в социальном, ни в экономическом плане он об Октябрьской революции не мог выдать из себя ни слова. Больше того, когда он наконец обрел дар речи, то прежде всего предложил оставить в стороне всякие там термины вроде «социалистический», «капиталистический», «демократический», «империалистический», поскольку, мол, эти термины «скорее скрывают, чем раскрывают» сущность России.

Но в чем же она, эта «сущность»? А вот в чем:

«Положение России как страны, процесс модернизации которой начался позднее, сходно с положением подавляющего большинства стран мира, ибо все они стремятся догнать, если не перегнать, более передовые страны мира».

Только и всего? Ага, только и всего! Но, может быть, Советский Союз все же хоть чем-нибудь отличается, ска-

электроэнергию можно назвать наименованным машиной, которую она приводит в движение, но при каком условии? При условии, что знания у такого «крестного отца» находятся где-то в районе нуля. И тут все понятно. Непонятно только, что значит «идеологическая изоляция»? С тех пор, как существует Советский Союз, под влиянием его опыта и при его поддержке на социалистический путь вступила треть человечества, рухнула колониальная система, в подавляющем большинстве стран появились и действуют коммунистические партии — какая же тут «идеологическая изоляция»? Может быть, в США политическая карта мира зачерчена ФБР, и Сирилу Блэку не удастся заглянуть в нее хоть краем глаза?

Пли, чем черт не шутит, под «идеологической изоляцией» Сирил Блэк понимает интервенцию четырнадцати держав против молодой Советской республики, экономическую блокаду, фашистскую агрессию, запрет Генри Форду вести переговоры с СССР об участии в строительстве автомобильного завода? Так и от этой «изоляции» остались ровны да попки — интервентов выгнали, экономическая блокада рухнула под напором пятилеток, фашистские главарь повешены в Нюрнберге, а заводы по производству грузовиков мы построили и строим новые.

Мой товарищ, о котором упоминалось выше, сказал по поводу перечисленных открытий Сирила Блэка: «Слушай, а может быть, это более или менее завуалированная пародия на сочинения западных «советологов» и «кремленологов»? Вот как иногда у Арта Бухвальда!».

Если бы Сирил Блэк на том и остановился, можно было бы принять и за пародию, порадоваться рождению нового таланта в области сатиры и юмористики.

«...ЛУЧШЕ, КАЖЕТСЯ, БЫЛА»

Но он не остановился — куда там, совсем наоборот, он только вошел во вкус! Читаешь основной раздел статьи, и ощущение такое, словно пробираешься по сплошным зарослям репейника — цифры, цифры, цифры цепляются если не за сознание, так за штаны, за пиджак, за галстук. Вообще-то говоря, против цифр, когда они выражают или подтверждают существенную мысль, никаких возражений возникнуть не может. Однако Сирил Блэк использует их с прямо противоположной целью — запутать, затуманить, закружить, чтобы и небо показало с овчинку, и звезды — просом в стакане. Приведем лишь одну выдержку — она длинновата, тут ничего не поделаешь, но зато очень хорошо выражает, как говорят, «авторский почерк».

«СССР входит в число 10 государств с тоталитарным строем (из 90 обследованных); 23 государства из этого числа являются авторитарными, остальные же 51 — конституционными. СССР — одно из 22 государств (из 83), сохранивших государственную стабильность после первой мировой войны. Он входит в число 27 стран (из 108), в которых особенно сильны сектантские настроения. Он одно из 42 государств (из 80) с относительно устойчивым политическим строем. Он одно из 49 государств (из 106), где почти отсутствует горизонтальное распределение власти».

(Продолжение следует).

КУЛ И КИ НА КОЧКАХ

Николай ГРИБАЧЕВ

где там где, а в Америке доподлинно знают, что своя шкура дороже, и любой нормальный человек, оказавшись он в положении американских социологов и футурологов, рассудил бы так: «Да ну его к черту, такое будущее! Ни славы на таком путешествии, ни чести не приобретешь, а то еще и голову оторвут каким-нибудь бластером. Уже и так на руках у американцев около ста миллионов единиц оружия, включая базуки и минометы, а там, в будущем, каждая семья, чего доброго, обзаведется своим арсеналом с артиллерией и танками».

Правда, каждый новый президент, вступая в Белый дом, в самых торжественных выражениях обещает сделать все «о'кэй!», но одно дело обещать, другое — сделать. Линдон Джонсон обещал построить в США «великое общество», а к концу его деятельности, по определениям американских же журналистов и политиков, это было «большое общество»; Ричард Никсон обещал превратить «эру противоборства» в «эру переговоров», но война из Вьетнама перекинута в Камбоджу и опалает Лаос, и правительство США ассигнует новые миллиарды на попку противоракетных и ракетных вооружений, и «ястребы» Израиля, вдохновленные непрерывными американскими подачками в форме займов и пожертвований и подспорьями в виде «фантомов» и ракет, беззастенчиво показывают кукиш ООН и миссии Ярринга. И уж как на все это понасмотрись, как об этом поразмыслишь, так невольно само собой и образуется соображение — да правильно ли это будет, чтобы понимать декларацию американских президентов в прямом смысле? Может быть, их надо понимать совсем наоборот? Примерно так — если обещают, что завтра будет хорошая погода, значит, обязательно бери зонтик и плащ.

Очевидно, так именно и поступают американские социологи и футурологи. Несмотря на розовые геизеры оптимизма, фонтанирующие за оградой Белого дома, они довольно бодро парят в небесах отвлечений и допущений и очень неохотно заглядывают в социальную и экономическую конкретную грядущего США. Даже за угол ближайшего десятилетия, даже на расстояние автобусной остановки. В качестве же про-

соров крупнейших университетов и специалистов всевозможных «центров по изучению», обшарив, — с любезным позимствованием, — сотни книг своих собратьев «советологов» и «кремленологов» и заглянув на ходу в некоторые советские издания, написали и издали, — почему-то в Лондоне! — двухтомный труд под многозначительным названием «Будущее советского общества». Причем в некоторых аспектах изобразили его в такой детализации, так живо и непосредственно, словно сами там были, мед, ниво пили.

Попробуем прогуляться вместе с ними. Не ради познания — тут, по правде говоря, можно больше потерять, чем найти, — а ради любопытства и удовольствия. Все-таки речь идет о нашем будущем, а оно для нас вовсе не безразлично!

СТОЯ НА ГОЛОВЕ

Совершенно естественно, что, прежде чем отправиться в будущее, необходимо хоть отчасти вспомнить прошлое, а главное — поосмотреться в настоящее. Авторы книги «Будущее советского общества» это как будто понимают, и потому книга — вслед за предисловием, о котором ниже, — начинается статьей профессора Сирила Блэка «Советское общество: сравнительный анализ». И так как она, статья эта, больше обращена в дальнее и недалекое прошлое, то и ожидаешь встретить в ней хотя бы некоторые основополагающие факты, уже неизбежно зафиксированные в мировой истории.

И тут — первая неожиданность. В этой статье почтенного Сирила Блэка с ее преумущественным уклоном в «историю» — поневоле приходится брать в кавычки! — нет даже упоминания, что 7 ноября 1917 года в России совершилась революция и в мире родилось совершенно новое не только в политическом, но также в социальном и экономическом отношении государство.

Если верить рыбакам, то рыба хорошо клюет, — если совпадают еще тысячи причин, — при западном ветре, а вот при северном ей как бы сводит судорогой челюсти. Похоже, что под северный ветер попал и в положении упомянутой рыбы оказался поч-

жем, от Аргентины и Никарагуа, от Венесуэлы и княжества Монако? Может быть, есть в нем какие-то черты личности как у государства, которое на развалинах царской империи невиданными в истории темпами создало гигантскую экономику и промышленность, поднялось на вершины современной науки и техники, сплотило в единой семье десятки национальностей, завоевало мировое признание образцами своего искусства? Которое, наконец, первым вышло в космос и чьи аппараты первыми садлись на Луну и Венеру? Почтенный Сирил Блэк и на это дает совершенно исчерпывающий ответ — нет и нет, зря не ищите. И аргументирует:

«В качестве образца советское общество может быть полезным лишь постольку, поскольку присутствие ему атрибутов имеются и у стран с другим общественным строем».

Однако что это за «атрибуты», профессор не уточняет — может быть, то, что мы, как и во всех других странах, ходим на двух ногах и дышим кислородом.

Впрочем, учитывая, что близнецы не рождаются сразу сотнями и даже каждый рыжий рык на свой манер, почтенный профессор оказывает нам снисхождение, и, стоя на голове, — именно стоя на голове, потому что при нормальном положении явления и предметы в таком ракурсе увидеть невозможно, — делает следующее «открытие»:

«Важным следствием принятия особой программы модернизации, которая получила наименование «марксизма-ленинизма», явилась идеологическая изоляция Советского Союза от стран, с которыми он обычно поддерживал нормальные отношения».

Вот это да! До этого еще никто никогда не додумывался! Ведь тут что выходит? А то, что Октябрьская революция — вовсе не революция, а всего лишь «модернизация», что марксизм-ленинизм не философия, не учение, победоносно идущее по земному шару, не практика, в результате которой появилось на свете и набрало могущество огромное социалистическое государство, а всего лишь «наименование модернизации». С таким же успехом

АБЛІЧЧА

РОДНАЙ ЗЯМЛІ

Сучасную Беларусь нельга ўявіць без магутных стрэл будаўнічых кранаў. За пасляваенныя гады ў нас узведзены сотні прамысловых прадпрыемстваў, у тым ліку буйнейшыя ў Еўропе гіганты хімічнай індустрыі, амаль нанова адбудаваны Мінск, Гомель, Віцебск і іншыя гарады. Выраслі новыя прамысловыя цэнтры. З кожным днём мяняецца аблічча вёсак.

Праблемамі будаўніцтва займаюцца ў Беларусі два міністэрствы (прамысловага і сельскага будаўніцтва), «Дзяржбуд», «Міжкалгасбуд», Праўленне навукова-тэхнічных таварыстваў будаўнічай індустрыі і Саюз архітэктараў. Гэтыя арганізацыі пачалі сёлета выдаваць свой часопіс «Будаўніцтва і архітэктура Беларусі». Ужо выйшлі два яго нумары.

Аб чым яны раскажваюць?

Перш за ўсё яны цікавы пераканаўчымі лічбамі і фактамі, якія даюць яскравае ўяўленне аб маштабах будаўніцтва ў нашай рэспубліцы.

Вайна нанесла каласальныя страты народнай гаспадарцы Беларусі, якія вымяраюцца прыкладна 7,5 мільярда рублёў. Было знішчана 10 тысяч прамысловых прадпрыемстваў, 1 200 тысяч жылых дамоў, устаноў і гаспадарчых пабудов. Сённяшняя Беларусь, квітнеючая індустрыяльная рэспубліка, пачала будавацца ў 1944 годзе на папалішчых вайны. З таго часу ўведзена ў эксплуатацыю 73,5 мільёна квадратных метраў жылля. Выраслі новыя гарады: Салігорск, Светлагорск, Наваполацк, Белаазёрск, Жодзіна. Створана заводскае буйнапамернае домабудаўніцтва магутнасцю 730 тысяч квадратных метраў жилой плошчы ў год. 2,6 мільёна кубаметраў у год дасягаюць магутнасці прадпрыемстваў зборнага жалезабетону. Арганізавана вытворчасць такіх новых відаў будаўнічых матэрыялаў, як керамзіт, агларыт, керамічныя і полістырольныя вырабы і інш. Сельскае будаўніцтва абслугоўваюць 96 перасоўных механізаваных калон, аснашчаных найноўшай тэхнічай.

У 1930 годзе Беларусь пачынала падрыхтоўку першай сотні сваіх інжынераў-будаўнікоў, а сёння толькі на будаўнічым факультэце мінскага політэхнічнага інстытута займаецца 2 700 студэнтаў. Акрамя таго, з 1966 года ў Брэсце працуе інжынерна-будаўнічы інстытут з трыма факультэтамі.

Часопіс асвятляе самыя разнастайныя пытанні будаўніцтва: праблемы архітэктуры, эканомікі і планавання, механізацыі і аўтаматызацыі вытворчасці, навуковай арганізацыі працы і г. д. Артыкулы, змешчаныя ў ім, прыносяць безумоўную карысць будаўнікам, а таксама выкладчыкам і студэнтам інстытутаў будаўніча-архітэктурнага профілю.

Аднак часопіс карысны не толькі для спецыялістаў, але і для шырокага кола чытачоў, якіх цікавіць аблічча роднай зямлі ў бліжэйшым і далёкім будучым.

Зараз, калі магутная індустрыяльная база забяспечвае каласальныя, нябачаныя раней тэмпы будаўніцтва, перад архітэктарамі ўстаюць прынцыповыя новыя задачы праектавання. Адна з іх — дасягнуць эстэтычнай выразнасці кожнага жыллага раёна, пазбегнуць аднастайнасці забудовы. І архітэктары распрацоўваюць дамы-пласцінкі, вежы, змейкі, ланцужкі, зігзагі, дамы кольцавага і паўкольцавага тыпу, прапануюць новыя кампазіцыі жылых комплексаў.

Мяняецца паняцце цэнтра го-

рада. Калі яшчэ нядаўна цэнтраві буйнейшых беларускіх гарадоў былі магістралі з нанізаванымі на іх плошчамі, то зараз цэнтры рэканструююцца, пераўтвараюцца ў развітую прасторавую і функцыянальную сістэму, якая складаецца з некалькіх вуліц, плошчаў, паркаў і г. д. Для разгрузкі ад транспарту цэнтральных магістралей пракладаюцца ці расшыраюцца паралельныя ім вуліцы-дублёры.

Ужо некалькі гадоў ажыццяўляецца эксперыментальнае будаўніцтва на вёсцы. Калгаснікі ўсяляюцца ў двухпавярховыя кватэры, з балконамі, цэнтральным ацяпленнем, водаправодам, газам. У цэнтры калгасаў будуецца школы, дзіцячыя сады, магазіны, камбінаты бытавога абслугоўвання, гасцініцы. Вёскі павінны стаць буйнымі населенымі пунктамі, што дасць магчымасць максімальна забяспечыць жыхароў культурна-бытавымі і камунальнымі выгодамі. Распрацоўка праектаў планіроўкі і забудовы цэнтральных сядзіб усіх калгасаў і саўгасаў і схем планіроўкі брыгадных пасёлкаў завершыцца ў бліжэйшыя гады.

Такой будзе наша Беларусь. А яе мінулае? Як захаваць у памяці людзей гераічныя справы іх продкаў, як зберагчы старажытныя крэпасці, палацы, курганы? Аб гэтым раскажвае часопіс «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі», які таксама пачаў выдавацца сёлета. Ён з'яўляецца органам Беларускага таварыства аховы помнікаў і культуры. Гэтая арганізацыя, створаная зусім нядаўна, адразу знайшла шмат прыхільнікаў у самых розных колах грамадскасці і зараз налічвае 600 тысяч членаў.

Наш урад удзяляе вялікую ўвагу помнікам гістарычнага мінулага. Раўннем Савета Міністраў БССР аб'яўлены запаведнікамі Верхні і Ніжні замкі ў Полацку ў комплексе з Сафійскім саборам, Замкавая гара ў Гродна, Замкавая гара ў Пінску, старажытнае гарадзішча з Праабражэнскай царквой і магілай Рагнеды ў Заслаўлі. Вядуцца кансервацыйныя работы ў Мірскім замку.

Членамі Таварыства праводзіцца значная работа па догляду і зберажэнню помнікаў рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы нашага народа. Яны выяўляюць такія помнікі, выступаюць з дакладамі перад насельніцтвам, дапамагаюць прэзідыуму цэнтральнага савета Таварыства ў працы над падрыхтоўкай Звода помнікаў гісторыі і культуры. Гэта будзе своеасаблівае энцыклапедыя гістарычнай і культурнай спадчыны нашага народа.

Першы нумар часопіса раскажвае аб мэтах і задачах Таварыства, аб новых помніках і мемарыяльных комплексах, аб дзейнасці юных следарытаў Гродзеншчыны і Магілёўшчыны, якія ўзялі шэфства над помнікамі баявой і працоўнай славы, знаёміць чытачоў са скарбамі старажытнага мастацтва ў Беларусі — фрэскамі Спаскай царквы Ефрасіньеўскага манастыра ў Полацку, ставіць праблемы асваення гістарычнай спадчыны беларускага дойлідства.

У часопісе супрацоўнічаюць відныя гісторыкі і археолагі, пісьменнікі і мастакі, этнографы і фалькларысты, мастацтвазнаўцы і краязнаўцы.

Абодва новыя выданні прыцягнулі вялікую ўвагу беларускай грамадскасці. Іх выхад у свет з'яўляецца значнай падзеяй у культурным жыцці рэспублікі.

С. КЛІМКОВІЧ.

Выступае эстрадны аркестр Салігорскага палаца культуры прафсаюзаў. Фота В. ВЯЛІКЖАЇНА і П. ПАВАТАРАВА.

У ПАЧАТКУ ТВОРЧАГА ШЛЯХУ

Імя маладога кампазітара Валерыя Махатага яшчэ мала вядома ў рэспубліцы, але яго песні ўжо заваёваюць папулярнасць.

Валерый Махаты родом з Палесся. Ён нарадзіўся і вырас у мяляўнічым кутку гэтага краю — Нароўлі, што стаіць на берагах сціваковай Прыпяці.

Валерый закончыў Нароўлянскую сярэдняю школу і паступіў вучыцца ў Гомельскае музычнае вучылішча імя Сакалоўскага. У час канікулаў шмат падарожнічаў па роднай Прыпяці.

...Далёка заду засталася Нароўля, Шумяць за бортам хвалі, наперадзе — Мазыр. А вось мінулі і яго. Наблізіліся да Петрыкава — радзімы легендарнага дзед Талаша. З высокай кручы глядзіць бронзавы дзед Талаш на Прыпяць, на роднае Палессе. А навокал квітнеюць сады і нівы. І ўсюды — песні, песні.

Сышоўшы з цеплахода, Валерый пайшоў пехатой ад вёскі да вёскі. Пад спякотным сонцам жанчыны і дзяўчаты полюць лён. Звініць песня. І Валерый, як заварожаны, стаіць і слухае яе пералівы. Колькі прастаты і мудрасці ў народнай песні! Як добра, што не паехаў, а пайшоў пешшу... Сотні

песень запісаў В. Махаты ў час такіх паездак па Палессі. Усё гэта вельмі спатрэбілася, калі сам пачаў складаць песні.

А потым — служба ў Савецкай Арміі. Валерый спяваў у ваенным ансамблі песні і танца. У 1966 годзе яго песня «Маскоўскі дождж» упершыню прагучала па Усесаюзным радыё. Другой песняй была «Алёнушка», якую выконваў па радыё саліст Вялікага тэатра оперы і балета М. Цімчанка. А ў мінулым годзе ў радыёперадачы «С добрым утром!» Мікалай Слічэнка выканаў новую песню В. Махатага «Цыган без каня». З таго часу гэтая песня стала папулярнай.

Сёлетняй вясной на Усесаюзным конкурсе песень, прысвечаным 25-годдзю перамогі над фашысцкай Германіяй, была адзначана яго песня «Салдатам 45-га». Усім спадабалася і песня «Сябар лес».

Валерый Махаты часта сам піша паэтычныя тэксты да сваіх песень.

— Зараз я займаюся на пятым курсе Маскоўскага дзяржаўнага музычнага інстытута імя Гнесіных, — раскажвае Валерый. — Што ж датычыць творчасці, дык мне хочацца толькі пісаць і пісаць.

М. БАНДАРЭНКА.

ДАВЕДНІК ПРА ПІСЬМЕНнікаў БЕЛАРУСІ

Выдавецтва «Беларусь» выпусціла ў свет біяграфічны даведнік «Пісьменнікі Беларусі» (складальнікі — крытыкі А. Гардзіцкі, А. Есакоў, Я. Казека і паэт Р. Няхай). У выданні дадзены звесткі аб творчасці амаль 400 беларускіх пісьменнікаў — значна больш, чым было

ўключана ў напярэднюю кнігу, выдадзеную ў 1959 годзе.

У даведніку можна знайсці звесткі аб кожным з цяперашніх членаў Саюза пісьменнікаў БССР. Прадстаўлены літаратары, якія актыўна працавалі ў 20—30-я гады, у пасляваенны час, якіх ужо няма ў жывых. Знаёміць кніга таксама з творчасцю маладых пісьменнікаў, чый голас абарваўся ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

МІЖНАРОДНЫ СІМПОЗІУМ ПА ЛІТАРАТУРЫ

У Сафії, у ДOME балгара-савецкай дружбы, ішчэ дзён працаваў Міжнародны сімпозіум па рускай і савецкай літаратуры. У ім прымалі ўдзел відныя літаратуразнаўцы Аўстрыі, Аўстраліі, Бельгіі, Балгарыі, ГДР, ФРГ, Даніі, Італіі, Польшчы, Чэхаславакіі і Югаславіі.

Ад імя балгарскага ўрада і Усенароднага камітэта балгара-савецкай дружбы ўдзельніцаў сімпозіума вітала старшыня

Усенароднага камітэта Цола Драгойчава. Яна адзначыла папулярнасць рускай мовы ва ўсім свеце, шырокую цікавасць да рускай і савецкай літаратуры, асабліва ў Балгарыі, дзе вывучаюць рускую мову або гавораць на ёй 900 тысяч чалавек.

На сімпозіуме было заслухана звыш 40 дакладаў і навуковых паведамленняў.

«НЕ ЗАВІЦЕ МЯНЕ ГОСЦЕМ»

Нядаўна па запрашэнню часопіса «Нёман» у Мінску гасціў вядомы паэт Яўген Еўтушэнка, новая паэма якога «Пад скурай статуі Свабоды» была апублікавана ў восьмым нумары часопіса. Паэт пабыў у рэдакцыі «Нёмана», чытаў свае творы ў канцэртных залах філармоніі і Палаца культуры прафсаюзаў, выступіў па тэлебачанню.

— Мяне прадставілі вам як гасця Беларусі, — гаварыў Еўтушэнка мінчанам. — Але я не госць, я прыхаў на радзіму. І няхай мае выступленні стануць своеасаблівай справаздачай перад землякамі.

Справа ў тым, што дзед паэта Ермалай Навумавіч Еўтушэнка нарадзіўся і жыў у вёсцы Хомічы пад Калінкавічамі. Хвалюючай падзеяй для нашага гасця была паездка на Гомельшчыну. З радасцю сустрэлі паэта сёстры Ермалая Еўтушэнкі Яўгенія і Ганна, якія памятаюць Яўгена зусім

маленькім, іншыя сваякі і землякі.

Яўген Еўтушэнка пабываў у адным з прыгажэйшых месцаў Беларусі — на возеры Свіцязь, а таксама на радзіме Якуба Коласа. Вялікае ўражанне на яго зрабіла паездка ў Хатынь, дзе на месцы спаленай фашыстамі вёскі пабудаваны мемарыяльны комплекс. Вершам «Пахавальны зван», напісаным пасля гэтай паездкі, заканчваў паэт усе свае выступленні ў мінскіх канцэртных залах.

Развітваючыся з Беларуссю, Еўтушэнка сказаў:

— Есць на зямлі адно месца, куды я заўсёды вяртаюся пасля сваіх падарожжаў. Гэта Зіма — далёкая сібірская станцыя, дзе я нарадзіўся. Цяпер такой роднай для мяне мясцінай будзе і беларуская вёска Хомічы. У наступны свой прыезд, які, думаю, не за гарамі, хачу пажыць у родных месцах, напі

РОДНЫ ДОМ

Вёска стрэнецца незнаёмая, Горад вырасце — б'ю чалом. У любым кутку — быццам дома я, Беларусь, ты мой родны дом.

Быў прыняты я Белаі Вежаю, Быў у Нарачы у гасцях... Ты ў квецні ці аснежана — Цёпла мне на тваіх шляхах.

З вечнай славаю ты падружана, Колькі маеш славурых месці! На тваёй зямлі, мая мужная, Помнік стойкасці — горад Брэст!

Чую — поўнішся працай, гоманам, Бачу, як ва усе бакі Ад Бярозы-ракі і Нёмана Шчасце селіцца на вякі.

Л. МАРОЗ.

саць тут што-небудзь. Не ведаю яшчэ, што напішу, але гэта зямля назаўсёды застаецца ў маім сэрцы.

М. ЯГОРАУ.

НА ЗДЫМКУ: Я. ЕУТУШЭНКА.

ТАМ, ДЗЕ БЫЛО БЯРЭСЦЕ

Другі год на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці-героя вучоныя вядуць раскопкі старажытнага Бярэсця. Начальнік атрада археалагічнай экспедыцыі Інстытута гісторыі АН БССР Пётр Лысенка расказвае аб некаторых выніках работы.

— Выяўленыя археалагічныя знаходкі маюць вялікае навуковае значэнне. Яны даюць магчымасць больш дакладна вызначыць час узнікнення гарадзішча, бо якраз на гэтым месцы і вядуцца асноўныя раскопкі. Да таго ж выяўленыя рэчы дапамогуць больш падрабязна даведацца пра ролю Бярэсця як гандлёвага і рамеснага цэнтра старажытнай Русі.

Што ж захавалі да нашых дзён сівія стагоддзі і што выклікае найбольшую цікавасць? Варта адзначыць, што надзвычай добра захаваліся культурны пласт зямлі, які ўтрымлівае рэшткі жылых і гаспадарчых пабудов, мноства рэчаў летапіснага горада. На месцы гарадзішча адкапаны пяць драўляных зрубаў, вызначылася вуліца. Адзін зруб захаваліся амаль поўнасцю — 12 вянцоў, чаго раней ніколі не сустракалася. Таксама знойдзена вельмі многа бытавых рэчаў, сельскагаспадарчых прылад, рэшткі зброі і даспехаў воінаў, жаночых упрыгожанняў. Каштоўнасць мае грэбень з выразнай на ім азбукай — відаць, нейкі старажытны навучальны дапаможнік, які на тэрыторыі Беларусі ў раскопках славянскага перыяду выяўлен упершыню. Знойдзеныя бытавыя рэчы, розныя прылады адносяцца да XI—XIII стагоддзяў. Раскопкі яшчэ не закончаны. Можна спадзявацца, што будзе прачытана яшчэ не адна старонка з жыцця нашых продкаў.

В'ЕТНАМСКІ МЕДАЛЬ ДРУЖБЫ

Інжынеру-механіку старэйшай у Грузіі Салібаурскай чайнай фабрыкі Аляксандру Цынцадзе ўручаны медаль Дружбы Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

Калі ў ДРВ разгарнулася будаўніцтва чайных фабрык, на дапамогу в'етнамскім сябрам прыйшлі саветскія спецыялісты. Сярод іх быў Аляксандр Цынцадзе. Больш года працаваў ён там на будаўніцтве першых дзвюх чайных фабрык. Усё абсталяванне гэтых фабрык было выраблена на Батумскім машынабудаўнічым заводзе.

«У знак падзякі за ўзорную сардэчную дапамогу ў імёны справы пабудовы сацыялізма ў Дэмакратычнай Рэспубліцы В'етнам», — гаворыць

ца ў дыпламе, атрыманым інжынерам Цынцадзе разам з медалем.

ТРЫ МІЛЬЁНЫ «ЭЛЕКТРОНАУ І «АГЕНЬЧЫКАУ»

Кожныя 30—40 секунд са зборнага канвеера Львоўскага тэлевізійнага завода сыходзіць тэлевізійны прыёмнік. Гэта «Электрон» або «Агеньчык». Сёлета завод выпускаў трохмільённы апарат.

Каменціруючы гэту падзею, дырэктар прадпрыемства С. Пятроўскі сказаў, што калі выстраіць усе выпушчаныя заводам тэлепрыёмнікі ў рад, то «стужка» гэта працягнецца на добрых дзве тысячы кіламетраў.

Штогод з канвеераў завода сыходзіць больш за 500 тысяч уніфікаваных тэлевізараў маркі «Агеньчык» і «Электрон» з кінескопамі адпаведна 47 і 59 сантыметраў. Да канца сёлета года прадпрыемства збярэ 5 тысяч каляровых тэлепрыёмнікаў «Электрон-701». У стадыі прамысловай распрацоўкі знаходзіцца паўправадніковы тэлевізар на кінескопе ў 59 сантыметраў і лямпава-паўправадніковы тэлевізар з кінескопам 61 сантыметр.

Львоўскія тэлепрыёмнікі экспартуюцца ў 15 краін свету — у тым ліку Чэхаславакію і Фінляндыю, Уганду і Грэцыю, Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку і Пакістан.

ПАДРУЧНІКІ «ГАВОРАЦЬ» ПА-ЯКУЦКУ

Каля 300 тысяч новых падручнікаў на роднай мове атрымалі дзеці якутаў у гэтым навучальным годзе. Для самых маленькіх рэспубліканскае кніжнае выдавецтва выпусціла ілюстраваны «Букар», складзены навуковым супрацоўнікам М. Ахлопкавай і народным пісьменнікам Якуціі С. Амаіонам. Падручнік «Рускай мовы для другога класа» складала сям'я заслужаннага настаўніка школ РСФСР і Якуцкай АССР П. Самсонава: ён сам, яго жонка Надзежда — заслужаны настаўнік школ Якуцкай АССР і дачка Тамара — кандыдаты педагагічных навук. Старэйшы настаўнік паўночнай рэспублікі Г. Сіўцаў падрыхтаваў «Родную мову для трэцяга класа», а пісьменнік Данілаў — «Родную літаратуру для сёмага класа».

Мінск, 27 кастрычніка. Вялікае спартыўнае свята ў гонар юбілею ЛКСМ Беларусі.

КАЛІНОЎСКІ Ў БЕРАСТОВІЦЫ

Пяць кіламетраў між зімы. Снягі, як дым. Мароз, як нож. І не відаць нідзе зямлі зіма і ўноперак і ўдоўж.

Вятры, замёшы родны шлях. Бубняць у бубен між дубоў. Яны ляцяць з гары ў дубах, нібы вятры, імчацца зноў коні Каліноўскага...

Гэта радні з верша бераставіцкага паэта Івана Леткі пра вёску Мастаўляны, дзе нарадзіўся Кастусь Каліноўскі.

З імем слаўнага сына Беларусі многае звязана ў Бераставіцкім раёне. ...Усю ноч з 4 на 5 ліста-

пада 1862 года над мястэчкам Вялікая Бераставіца пльылі кашлатыя хмары. Церуны ў дробны заціжы дождж. Рэчка не мясцілася ў берагах, дарогі раскіслі. Раніцай з мястэчка ў кірунку Гродна выехала карэта, запражаная парай коней. На козлах, праклінаючы надвор'е, зацята размахваў бізюном фурман Міхал Чывель, а ў карэце аб нечым асмыслена спрачаліся Ігнат Казлоўскі і Кастусь Каліноўскі.

А праз тры дні, даведаўшыся аб наведванні Каліноўскім Вялікай Бераставіцы, у мястэчка прыскакаў жандарскі капітан Віта. 13 лістапада на стол гродзенскага губернатара Галера лёг важкі пакет са штэмпелем «сакрэтна».

Пасля азнаямлення з данісеннем капітана Віта губернатар ужо лічыў, што напаў

на след мяцежнага Кастуся Каліноўскага. Тэрмінова запрабаваў «Сакрэтную справу аб двараніну Канстанціну (Вікенцію) Каліноўскім», спынаючыся, пачаў гартаць старонкі.

Вось выпіска з хроснай кнігі Ялоўскага касцёла: «Канстанцін-Вікенцій, двараніна Сымона Каліноўскага і жонкі яго Вераніі сыні, нарадзіўся 21 студзеня 1838 года ў фальварку Мастаўляны Гродзенскага павета».

Даведка са Свіслацкай гімназіі, куды ў 1847 годзе паступіў Канстанцін. Выпіска з жандарскага дапосу аб Інтэрнацыянальнай арганізацыі студэнтаў «Огул» (радок «К. Каліноўскі — бібліятэкар-іраўнік» падарэсен чырвоным алоўкам).

Копія даведкі аб выдачы К. Каліноўскаму ў 1860 годзе пасведчання аб заканчэнні ўніверсітэцкага курса навук са ступенню кандыдата.

Данос аб стварэнні гродзенскай рэвалюцыйнай арганізацыі. (У ліку першых членаў — Валерый Урублеўскі, каморнік з Вялікай Бераставіцы Фелікс Ражанскі і

Ігнат Казлоўскі. Асноўныя цэнтры дзейнасці рэвалюцыйнай арганізацыі — Гродна, Саколка і Вялікая Бераставіца). Унёсе дата — 1861 год.

Першыя чатыры нумары «Мужыцкай праўды», падпісанай «Яськам, гаспадаром з-пад Вільні».

І вось паведамленне жандарскага капітана Віта аб наведванні Каліноўскім Вялікай Бераставіцы...

Губернатар зрабіў усё, каб злавіць бунтара. Але, як гэта было ўжо не адзін раз, след згубіўся. А звесткі аб дзейнасці Кастуся Каліноўскага ўсё паступалі і паступалі. То ў адной, то ў другой вёсцы мужыкі знаходзілі крамольніцы «Яськавы лісткі». Сістэматычнасць выдання сведчыла, што «Мужыцкая праўда» — не пракламацыя, не адозва, а газета, праз якую «рэвалюцыя загаварыла па-беларуску».

А ў пачатку 1863 года паўстанне ўсвалыхнула Польшчу. Хутка яно захапіла і Беларусь. На чале паўстання быў Каліноўскі.

У перыяд з 1861 па 1864 год Кастусь Каліноўскі не раз бываў у Вялікай Бераставіцы.

У чаканні смяротнага прысуду ў 1864 годзе Каліноўскі пісаў: «Горка пакінуць родную зямельку і цябе, дарогі мой народзе. Застогнуць грудзі, забаліць сэрца, але не нікада загінучь за тваю праўду».

Гэтыя словы былі адрасаваны і бераставіцкім мужыкам, якія пайшлі змагацца ў рады мяцежнага войска Кастуся Каліноўскага.

П. АБРАМОВІЧ.

Гумар

ЖОНКА МІЛЬЯНЕРА

Тэхаскі мільянер вяртаецца дадому з Францыі.

— Ты ведаеш, — радасна паведамляе ён жонцы. — Я купіў у Парыжы выдатнага Рубенса.

— Ах, як я рада! — усклікае жонка. — А колькі ў ім конскіх сіл?

СЫНОК МІСТЭРА БРАУНА

— Дзесяць год назад мой сын накіраваўся на Далёкі Заход, каб разбагацець.

— Ну і колькі ён цяпер каштуе?

— Дакладна не ведаю. Але на мінулым тыдні ў газетак пісалі, што ўлады назначылі за яго затрыманне дзесяць тысяч долараў.

ХАРАКТАРЫСТЫКА

Адзін з буйнейшых брытанскіх мільянераў у маладосці адбываў воінскую службу. Пры дэмабілізацыі ён атрымаў ад свайго камандзіра наступную характарыстыку:

«Афіцэр, за якім салдаты пойдучь без вагання. Хаця б для таго, каб паглядзець, якое яшчэ ён выкіне глупства...»

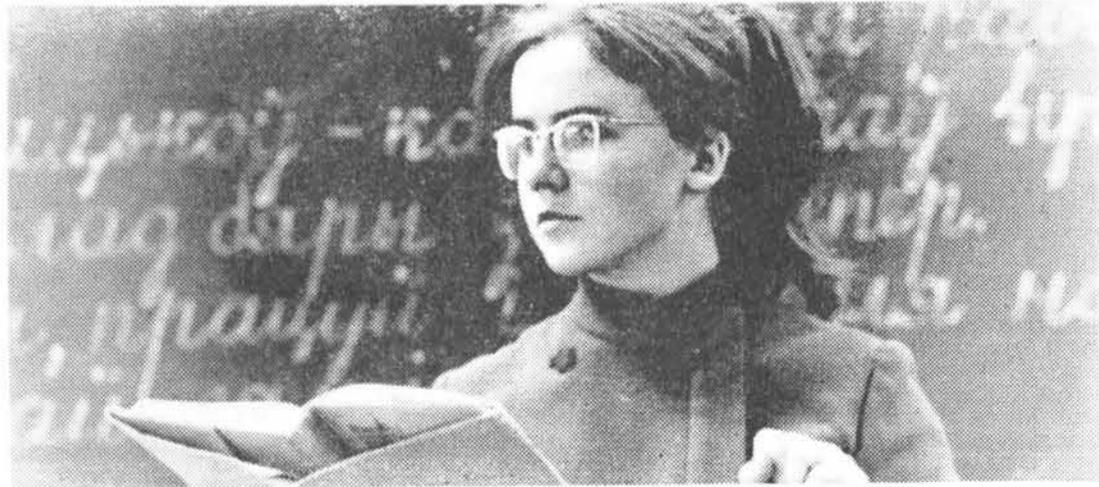
ЭКАНОМІЯ

Сын закахаўся ў дзяўчыну і піша бацьку:

«Дарогі тата, прыйшлі мне дзесяць шылінгаў, я сфатаграфуюся з майё каханай і прышлю табе нашу фатаграфію».

Бацька адказвае:

«Пасылаю 5 шылінгаў. Прыйшлі фатаграфію дзяўчыны. Цябе я і так добра ведаю».

Фотаэцюд М. АМЕЛЬЧАНКІ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.
НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 39-87-92, 32-05-88, 33-15-15.

Мінск, Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1282